

Sanacja i upadłość przedsiębiorców

Podmioty postępowania restrukturyzacyjnego

Cel postępowania restrukturyzacyjnego

Art. 3. Prawa restrukturyzacyjnego

1. Celem postępowania restrukturyzacyjnego jest uniknięcie ogłoszenia upadłości dłużnika przez umożliwienie mu restrukturyzacji w drodze zawarcia układu z wierzycielami, a w przypadku postępowania sanacyjnego - również przez przeprowadzenie działań sanacyjnych, przy zabezpieczeniu słusznych praw wierzycieli.

Sąd restrukturyzacyjny - właściwość funkcjonalna i rzeczowa

Art. 14 Prawa restrukturyzacyjnego

1. Sprawy w postępowaniu restrukturyzacyjnym rozpoznaje sąd restrukturyzacyjny. Sądem restrukturyzacyjnym jest sąd rejonowy - sąd gospodarczy.
2. Sąd orzeka w składzie jednego sędziego. Rozpoznając zażalenie na postanowienie sędziego-komisarza oraz w przedmiocie wynagrodzenia nadzorcy sądowego albo zarządcy w postępowaniu układowym i sanacyjnym, sąd orzeka w składzie trzech sędziów zawodowych.
3. Po otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego w skład sądu nie może wchodzić sędzia-komisarz ani jego zastępca.
4. W przypadku uchylenia postanowienia sędziego-komisarza i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, sędzia-komisarz jest wyłączony od ponownego rozpoznawania tej sprawy. Wyłączenie to obowiązuje również w przypadku uchylenia postanowienia wydanego w wyniku ponownego rozpoznania sprawy. W takim przypadku sprawę rozpoznaje zastępca sędziego-komisarza albo wyznaczony sędzia.

Sąd restrukturyzacyjny - *perpetuatio fori*

Art. 16 Prawa restrukturyzacyjnego

1. Jeżeli w toku postępowania o zatwierdzenie układu albo otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego okaże się, że właściwy jest inny sąd, **sprawę przekazuje się temu sądowi.**

Na postanowienie o przekazaniu sprawy nie przysługuje zażalenie. Postanowienie wiąże sąd, któremu sprawa została przekazana. Czynności dokonane w sądzie niewłaściwym pozostają w mocy.

2. Przekazanie sprawy po otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego jest niedopuszczalne.

Art. 15 Kodeksu postępowania cywilnego

§ 1. Sąd właściwy w chwili wniesienia pozwu **pozostaje właściwy aż do ukończenia postępowania, choćby podstawy właściwości zmieniły się w toku sprawy.**

§ 2. Sąd nie może uznać, że jest niewłaściwy, jeżeli w toku postępowania stał się właściwy.

Sąd restrukturyzacyjny - właściwość miejscowa

Art. 15 Prawa restrukturyzacyjnego

1. Sprawy restrukturyzacyjne rozpoznaje sąd właściwy dla **głównego ośrodka podstawowej działalności dłużnika**.
2. Przez główny ośrodek podstawowej działalności dłużnika należy rozumieć miejsce, w którym dłużnik regularnie zarządza swoją działalnością o charakterze ekonomicznym i które jako takie jest rozpoznawalne dla osób trzecich.
3. W przypadku osoby prawnej oraz jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, domniemywa się, że głównym ośrodkiem jej podstawowej działalności jest miejsce siedziby.
4. W przypadku osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą lub zawodową domniemywa się, że głównym ośrodkiem jej podstawowej działalności jest główne miejsce wykonywania działalności gospodarczej lub zawodowej.
5. W przypadku osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej lub zawodowej domniemywa się, że głównym ośrodkiem podstawowej działalności jest miejsce zwykłego pobytu tej osoby.
6. Jeżeli dłużnik nie ma w Rzeczypospolitej Polskiej głównego ośrodka podstawowej działalności, właściwy jest sąd miejsca zwykłego pobytu albo siedziby dłużnika, a jeżeli dłużnik nie ma w Rzeczypospolitej Polskiej miejsca zwykłego pobytu albo siedziby, właściwy jest sąd, w którego obszarze znajduje się majątek dłużnika.

Zbieg wniosków

Art. 11 Prawa restrukturyzacyjnego

W przypadku złożenia wniosku restrukturyzacyjnego i wniosku o ogłoszenie upadłości, w pierwszej kolejności rozpoznaje się wniosek restrukturyzacyjny.

Art. 12 Prawa restrukturyzacyjnego

1. Sąd restrukturyzacyjny niezwłocznie po powzięciu wiadomości o złożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości zawiadamia sąd upadłościowy o złożeniu wniosku restrukturyzacyjnego.
2. Sąd upadłościowy wstrzymuje rozpoznanie wniosku o ogłoszenie upadłości do czasu wydania prawomocnego orzeczenia w sprawie wniosku restrukturyzacyjnego. Wstrzymanie rozpoznania wniosku o ogłoszenie upadłości nie wyłącza możliwości zabezpieczenia majątku.
3. W przypadku gdy wstrzymaniu rozpoznania wniosku o ogłoszenie upadłości sprzeciwia się interes ogółu wierzycieli, sąd upadłościowy wydaje postanowienie o przejęciu wniosku restrukturyzacyjnego do wspólnego rozpoznania z wnioskiem o ogłoszenie upadłości i rozstrzygnięcia jednym postanowieniem. Sąd upadłościowy rozpoznaje wnioski w składzie właściwym do rozpoznania wniosku o ogłoszenie upadłości.

Zbieg wniosków

4. Jeżeli przejęcie wniosku restrukturyzacyjnego do wspólnego rozpoznania z wnioskiem o ogłoszenie upadłości prowadziłoby do znacznego opóźnienia wydania orzeczenia w przedmiocie ogłoszenia upadłości, ze szkodą dla wierzycieli, a podstawy restrukturyzacji przedstawione przez dłużnika we wniosku restrukturyzacyjnym są znane sądowi upadłościowemu, sąd upadłościowy nie wydaje postanowienia o przejęciu wniosku restrukturyzacyjnego do wspólnego rozpoznania z wnioskiem o ogłoszenie upadłości i rozpoznaje wniosek o ogłoszenie upadłości, o czym zawiadamia sąd restrukturyzacyjny.

Sąd restrukturyzacyjny - podstawowe kompetencje

- wszczęcie lub odmowa wszczęcia postępowań restrukturyzacyjnych (art. 8 Prawa restrukturyzacyjnego);
- wykonywanie czynności, dla których właściwy jest sędzia-komisarz, po dniu zakończenia postępowania restrukturyzacyjnego lub po dniu uprawomocnienia się postanowienia o umorzeniu postępowania restrukturyzacyjnego (art. 18 ust. 4 Prawa restrukturyzacyjnego);
- nadzór i dyscyplinowanie nadzorcy sądowego, nadzorcy układu, zarządcy (art. 30 Prawa restrukturyzacyjnego);
- zatwierdzenie lub odmowa zatwierdzenia układu przyjętego przez zgromadzenie wierzycieli (art. 164-165 Prawa restrukturyzacyjnego);
- wydanie postanowienia w przedmiocie zatwierdzenia uchwały ustalającej wynagrodzenie zarządcy lub w przedmiocie odmowy zatwierdzenia uchwały (art. 61 Prawa restrukturyzacyjnego);
- zatwierdzenie sprawozdania końcowego zarządcy (art. 33 Prawa restrukturyzacyjnego);
- umorzenie postępowania restrukturyzacyjnego w przypadkach wskazanych w ustawie (art. 325 Prawa restrukturyzacyjnego).

Sąd restrukturyzacyjny - podstawowe kompetencje

Art. 30 Prawa restrukturyzacyjnego

(...)

4. Sąd wysłuchuje nadzorcę sądowego albo zarządcę przed ich **odwołaniem**. W przypadku **uprawdopodobnienia podstaw** do odwołania nadzorcy sądowego albo zarządcy **sąd może do czasu wydania postanowienia w przedmiocie odwołania zawiesić** nadzorcę sądowego albo zarządcę w wykonywaniu jego czynności, powołując tymczasowego nadzorcę sądowego albo tymczasowego zarządcę, do których przepisy o nadzorcy sądowym albo zarządcy stosuje się odpowiednio.

5. Na postanowienie sądu w przedmiocie odwołania nadzorcy sądowego albo zarządcy oraz postanowienie sędziego-komisarza w przedmiocie upomnienia lub nałożenia grzywny na nadzorcę sądowego albo zarządcę, przysługuje zażalenie. Zażalenie przysługuje również nadzorcy sądowemu albo zarządcy.

6. Sąd **powołuje nadzorcę sądowego albo zarządcę** po uprawomocnieniu się postanowienia o odwołaniu, o którym mowa w ust. 3. Do czasu powołania nadzorcy sądowego albo zarządcy sąd powołuje **tymczasowego nadzorcę sądowego albo tymczasowego zarządcę**, do których przepisy o nadzorcy sądowym albo zarządcy stosuje się odpowiednio.

Sąd restrukturyzacyjny - podstawowe kompetencje

Art. 33 Prawa restrukturyzacyjnego

1. Po wykonaniu wszystkich obowiązków zarządca składa sprawozdanie końcowe, które obejmuje co najmniej wskazanie, w jakim stopniu został zrealizowany plan restrukturyzacyjny oraz czy zarządca wydał dłużnikowi cały majątek i dokumenty.
2. **Sprawozdanie końcowe zatwierdza sąd.** Sąd odmawia zatwierdzenia sprawozdania końcowego w całości lub części, jeżeli zarządca dokonał czynności niezgodnych z prawem lub skutkujących pokrzywdzeniem wierzycieli lub dłużnika albo mimo wezwania nie wykonał w określonym terminie wszystkich obowiązków.
3. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie. Zażalenie przysługuje również zarządcy.
4. Prawomocne postanowienie o odmowie zatwierdzenia sprawozdania końcowego w całości lub części doręcza się Ministrowi Sprawiedliwości.

Sędzia-komisarz - czas pełnienia funkcji

Art. 18 Prawa restrukturyzacyjnego

1. Po otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego czynności sądowe w postępowaniu wykonuje sędzia-komisarz, z wyjątkiem czynności, dla których właściwy jest sąd.
2. Sędzia-komisarz pełni swoją funkcję **do dnia zakończenia postępowania albo uprawomocnienia się postanowienia o jego umorzeniu.**
3. Jeżeli został złożony uproszczony wniosek o otwarcie postępowania sanacyjnego albo ogłoszenie upadłości, sędzia-komisarz pełni swoją funkcję **do dnia otwarcia postępowania sanacyjnego albo ogłoszenia upadłości albo uprawomocnienia się postanowienia o oddaleniu albo odrzuceniu wniosku, albo umorzeniu postępowania o otwarcie postępowania sanacyjnego albo ogłoszenie upadłości.**

Sędzia-komisarz - kompetencje

Art. 18 ust. 1 Prawa restrukturyzacyjnego

1. Po otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego **czynności sądowe w postępowaniu wykonuje sędzia-komisarz, z wyjątkiem czynności, dla których właściwy jest sąd.**

Art. 759 Kodeksu postępowania cywilnego

§ 1. Czynności egzekucyjne są wykonywane przez komorników z wyjątkiem czynności zastrzeżonych dla sądów.

Sędzia-komisarz - kompetencje

Art. 19 Prawa restrukturyzacyjnego

1. Sędzia-komisarz **kieruje** tokiem postępowania restrukturyzacyjnego, sprawuje **nadzór** nad czynnościami nadzorcy sądowego i zarządcy, oznacza czynności, których wykonywanie przez nadzorcę sądowego albo zarządcę jest niedopuszczalne bez jego zezwolenia lub bez zezwolenia rady wierzycieli, jak również **zwraca uwagę na popełnione przez nich uchybienia**.
2. Sędzia-komisarz i nadzorca albo zarządca mogą porozumiewać się w sprawach dotyczących postępowania restrukturyzacyjnego bezpośrednio oraz z użyciem środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość, w szczególności przez telefon, faks lub pocztę elektroniczną.

Sędzia-komisarz - kompetencje

Przykładowe czynności sędziego-komisarza w postępowaniu restrukturyzacyjnym:

Do "innych czynności" przekazanych przez ustawę sędziemu-komisarzowi należą w szczególności akty orzecznicze, a mianowicie:

- 1)** uznanie za bezskuteczne w stosunku do masy sanacyjnej czynności prawnych dłużnika (art. 304 ust. 1–2 PrRestr);
- 2)** uznanie za bezskuteczne w stosunku do masy sanacyjnej określonej części wynagrodzenia umownego (art. 305 PrRestr);
- 3)** uznanie za bezskuteczne obciążenia majątku dłużnika ograniczonymi prawami rzeczowymi (art. 304 ust. 3–6 PrRestr);
- 4)** rozstrzyganie sporów co do wysokości zaliczek kwartalnych oraz orzekanie o dalszych zaliczkach po upływie pięciu kwartałów pełnienia funkcji przez nadzorcę sądowego (art. 43 ust. 3 PrRestr);
- 5)** rozpoznawanie sprzeciwów (art. 95 PrRestr);
- 6)** zatwierdzanie spisu wierzytelności (art. 97–98 PrRestr) oraz jego zmienianie (art. 101 ust. 2 PrRestr); wykreślanie wierzytelności ze spisu wierzytelności przy zaistnieniu ku temu przesłanek z art. 99 PrRestr;
- 7)** zwoływanie zgromadzenia wierzycieli (art. 104 PrRestr) oraz przewodniczenie zgromadzeniu wierzycieli (art. 106 PrRestr);
- 8)** wydawanie postanowień w przedmiocie stwierdzenia przyjęcia uchwały na zgromadzeniu wierzycieli oraz

Sędzia-komisarz - kompetencje

Przykładowe czynności sędziego-komisarza w postępowaniu restrukturyzacyjnym:

- 9)** stwierdzenie przyjęcia układu (art. 120 PrRestr);
- 10)** ustanawianie rady wierzycieli oraz powoływanie i odwoływanie jej członków (art. 121 ust. 1 PrRestr);
- 11)** rozpoznawanie zarzutów przeciwko uchwale rady wierzycieli (art. 136 ust. 3 PrRestr);
- 12)** stwierdzanie zawieszenia postępowania egzekucyjnego (art. 259 ust. 1 PrRestr) oraz uchylanie zajęć (art. 259 ust. 2 PrRestr);
- 13)** wyznaczanie terminu zgromadzenia wierzycieli (art. 263 ust. 1; art. 321 PrRestr);
- 14)** zatwierdzenie planu restrukturyzacyjnego (art. 315 ust. 1 PrRestr);
- 15)** wyznaczenie radzie wierzycieli terminu do dokonania określonych czynności (art. 139 ust. 2 PrRestr);
- 16)** czynności zastrzeżone dla rady wierzycieli w razie jej nieustanowienia lub w razie braku decyzji rady w terminie wyznaczonym przez sędziego-komisarza (art. 139 PrRestr) (*P. Zimmerman (w:) Art. 19 Prawo restrukturyzacyjne Zimmerman 2018, wyd. 5*).

Sędzia-komisarz - kompetencje

Art. 30 Prawa restrukturyzacyjnego

1. Sędzia-komisarz **upomina** nadzorcę sądowego albo zarządcę, który nie wykonuje albo nienależycie wykonuje swoje obowiązki.
2. W przypadku istotnego uchybienia albo braku poprawy w wykonywaniu obowiązków mimo upomnienia, sędzia-komisarz nakłada na nadzorcę sądowego albo zarządcę **grzywnę w wysokości od 1000 zł do 30 000 zł**, biorąc pod uwagę stopień oraz wagę uchybienia. (...)

Sąd upadłościowy i sędzia-komisarz - procedowanie

Art. 194 Prawa restrukturyzacyjnego

1. Sąd i sędzia-komisarz orzekają na **posiedzeniu niejawnym**, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej.
2. Sąd albo sędzia-komisarz może przeprowadzić **postępowanie dowodowe w całości lub części na posiedzeniu niejawnym**, również w przypadku gdy wyznaczono rozprawę.
3. Jeżeli zachodzi potrzeba przeprowadzenia dowodu z przesłuchania dłużnika, nadzorcy sądowego, zarządcy, wierzyciela, członka rady wierzycieli lub innych osób, sąd albo sędzia-komisarz, stosownie do okoliczności, przesłuchuje ich na posiedzeniu i z przesłuchania sporządza protokół, niezależnie od obecności innych osób zainteresowanych, albo odbiera od osób przesłuchiowanych oświadczenia na piśmie. Oświadczenia te stanowią dowód w sprawie.
4. Sąd albo sędzia-komisarz może zarządzić również, aby oświadczenie na piśmie, o którym mowa w ust. 3, zawierało podpis notarialnie poświadczony.
5. Nieobecność osoby, o której mowa w ust. 3, wezwanej na posiedzenie lub niezłożenie przez tę osobę oświadczenia na piśmie, nawet z przyczyn usprawiedliwionych, nie wstrzymuje postępowania.

Zażalenie na postanowienia sędziego-komisarza

Art. 200 Prawa restrukturyzacyjnego

1. Na postanowienia sądu restrukturyzacyjnego i sędziego-komisarza zażalenie przysługuje w przypadkach wskazanych w ustawie. Zażalenia na postanowienia sędziego-komisarza rozpoznaje **sąd restrukturyzacyjny jako sąd drugiej instancji**.
2. Odpis zażalenia wniesionego przez wierzyciela doręcza się dłużnikowi, nadzorcy albo zarządcy oraz osobom, których dotyczy zaskarżone postanowienie.
3. Odpis zażalenia wniesionego przez dłużnika doręcza się nadzorcy albo zarządcy oraz osobom, których dotyczy zaskarżone postanowienie.
4. Jeżeli ustawa przewiduje, że zażalenie może wnieść osoba niebędąca uczestnikiem postępowania restrukturyzacyjnego, odpis zażalenia doręcza się dłużnikowi, nadzorcy albo zarządcy oraz osobom, których dotyczy zaskarżone postanowienie.
5. Odpisu zażalenia na postanowienia dotyczące ogółu wierzycieli nie doręcza się wierzycielom.
6. Zażalenie rozpoznaje się w terminie trzydziestu dni od dnia przedstawienia akt sądowi drugiej instancji.

Zażalenia na postanowienia sędziego-komisarza

Art. 394(2) Kodeksu postępowania cywilnego

§ 1. Na postanowienia sądu drugiej instancji, których przedmiotem są oddalenie wniosku o wyłączenie sędziego, zwrot kosztów procesu, zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, skazanie świadka, biegłego, strony, jej pełnomocnika oraz osoby trzeciej na grzywnę, zarządzenie przymusowego sprowadzenia i aresztowania świadka, odmowa zwolnienia świadka i biegłego od grzywny i świadka od przymusowego sprowadzenia, **przysługuje zażalenie do innego składu tego sądu**, z wyjątkiem postanowień wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji.

§ 2. W postępowaniu toczącym się na skutek zażalenia, o którym mowa w § 1, przepisy art. 394 § 2 i 3, art. 395 § 1, art. 396 i art. 397 § 1, 11 i § 2 zdanie pierwsze stosuje się odpowiednio.

Zażalenie na postanowienie sędziego-komisarza

Art. 201 Prawa restrukturyzacyjnego

1. Termin do wniesienia środka zaskarżenia od postanowień wydanych na posiedzeniu niejawnym biegnie od dnia zamieszczenia postanowienia w Rejestrze. Zażalenie wnosi się w terminie tygodnia.
2. Jeżeli postanowienie wydane na posiedzeniu niejawnym podlega obwieszczeniu, termin do wniesienia środka zaskarżenia biegnie od dnia obwieszczenia.
3. Dla osób, którym ustawa nakazuje doręczyć postanowienie wydane na posiedzeniu niejawnym, termin do wniesienia środka zaskarżenia biegnie od dnia doręczenia postanowienia.
4. Jeżeli postanowienie, od którego przysługuje środek zaskarżenia, zostało ogłoszone na posiedzeniu jawnym, osoby zawiadomione o posiedzeniu w terminie tygodnia od dnia posiedzenia, a osoby, które nie zostały zawiadomione o posiedzeniu jawnym - od dnia zamieszczenia, a jeżeli postanowienie podlega obwieszczeniu - od dnia obwieszczenia postanowienia w Rejestrze, mogą złożyć wniosek o sporządzenie uzasadnienia i doręczenie postanowienia wraz z uzasadnieniem. Termin do wniesienia środka zaskarżenia biegnie od dnia doręczenia postanowienia wraz z uzasadnieniem.

Nadzorca i zarządca

Przesłanki pozytywne dopuszczalności pełnienia funkcji nadzorcy / zarządcy:

art. 24 ust. 1 Prawa restrukturyzacyjnego

Nadzorcą albo zarządcą może być osoba fizyczna, która **posiada pełną zdolność do czynności prawnych i licencję doradcy restrukturyzacyjnego** wydawaną na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 15 czerwca 2007 r. o licencji doradcy restrukturyzacyjnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 883, z 2018 r. poz. 398 oraz z 2019 r. poz. 55), zwanej dalej „ustawą o licencji doradcy restrukturyzacyjnego”, albo **spółka handlowa, której wspólnicy ponoszący odpowiedzialność za zobowiązania spółki bez ograniczenia całym swoim majątkiem albo członkowie zarządu reprezentujący spółkę posiadają taką licencję.**

Nadzorca i zarządca

Przesłanki pozytywne pełnienia funkcji nadzorcy/ zarządcy:

Art. 3 ustawy o licencji doradcy restrukturyzacyjnego

1. Licencję doradcy restrukturyzacyjnego może uzyskać osoba fizyczna, która:

- 1)** ma obywatelstwo państwa członkowskiego Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym;
- 2)** zna język polski w zakresie niezbędnym do wykonywania czynności syndyka, nadzorcy lub zarządcy;
- 3)** ma pełną zdolność do czynności prawnych;
- 4)** ukończyła wyższe studia i uzyskała tytuł magistra lub równorzędny w państwie, o którym mowa w pkt 1;
- 5)** posiada nieposzlakowaną opinię;
- 6)** w okresie 15 lat przed złożeniem wniosku o licencję doradcy restrukturyzacyjnego **przez co najmniej 3 lata zarządzała majątkiem upadłego, przedsiębiorstwem lub jego wyodrębnioną częścią** w Rzeczypospolitej Polskiej lub państwie, o którym mowa w pkt 1;
- 7)** nie była karana za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe;
- 8)** nie jest podejrzana albo oskarżona o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe;
- 9)** nie jest wpisana do rejestru dłużników niewypłacalnych Krajowego Rejestru Sądowego;
- 10) złożyła z pozytywnym wynikiem egzamin przed Komisją Egzaminacyjną, (...)**

Nadzorca i zarządca

Przesłanki negatywne pełnienia funkcji nadzorcy/zarządcy:

Art. 24 ust. 2 Prawa restrukturyzacyjnego

Nadzorcą albo zarządcą nie może być osoba fizyczna albo spółka handlowa, która jest:

- 1) wierzycielem lub dłużnikiem dłużnika;
- 2) małżonkiem, wstępnym, zstępnym, jednym z rodzeństwa, powinowatym dłużnika lub jego wierzyciela w tej samej linii czy stopniu;
- 3) osobą pozostającą z dłużnikiem w stosunku przysposobienia lub małżonkiem tej osoby albo osobą pozostającą z dłużnikiem w faktycznym związku, prowadzącą z nim wspólnie gospodarstwo domowe;
- 4) lub była zatrudniona przez dłużnika na podstawie stosunku pracy albo wykonywała pracę lub świadczyła usługi na rzecz dłużnika na podstawie innego stosunku prawnego, z wyjątkiem wykonywania na rzecz dłużnika czynności doradztwa restrukturyzacyjnego, o których mowa w ustawie o licencji doradcy restrukturyzacyjnego;
- 5) lub była członkiem organu, prokurentem lub pełnomocnikiem dłużnika albo jest lub w okresie dwóch lat przed dniem złożenia wniosku restrukturyzacyjnego była współnikiem albo akcjonariuszem dłużnika posiadającym udziały albo akcje w wysokości wyższej niż 5% kapitału zakładowego dłużnika lub wierzyciela;

Nadzorca i zarządca

- 6) lub była spółką powiązaną z dłużnikiem lub jest lub była członkiem organu, prokurentem lub pełnomocnikiem takiej spółki albo jest lub w okresie dwóch lat przed dniem złożenia wniosku restrukturyzacyjnego była wspólnikiem albo akcjonariuszem posiadającym udziały albo akcje w wysokości wyższej niż 5% kapitału zakładowego spółki powiązanej z dłużnikiem.
3. Powołanie osoby, która była nadzorcą, jako zarządcy w postępowaniu dotyczącym tego samego dłużnika jest niedopuszczalne.
4. Przeszkody, o których mowa w ust. 2 pkt 2 i 3, trwają mimo ustania małżeństwa lub przysposobienia.
5. Nadzorca i zarządca niezwłocznie, nie później niż wraz z podjęciem pierwszej czynności przed sądem lub sędzią-komisarzem, składają do akt postępowania oświadczenie, że nie zachodzą przeszkody, o których mowa w ust. 2 i 3.

Zmiana nadzorcy sądowego/ zarządcy

Art. 28 Prawa restrukturyzacyjnego

1. Sąd zmienia nadzorcę sądowego albo zarządcę:

1) na jego wniosek;

2) w przypadku cofnięcia albo zawieszenia praw wynikających z licencji doradcy restrukturyzacyjnego osobie fizycznej albo wspólnikom ponoszącym odpowiedzialność za zobowiązania spółki będącej nadzorcą sądowym albo zarządcą bez ograniczenia całym swoim majątkiem albo członkom zarządu reprezentującym taką spółkę;

3) na podstawie uchwały rady wierzycieli podjętej w trybie określonym w art. 133 ust. 2;

4) na wniosek dłużnika, do którego dołączono pisemną zgodę wierzyciela lub wierzycieli mających łącznie więcej niż 30% sumy wierzytelności, z wyłączeniem wierzycieli określonych w art. 80 ust. 3, art. 109 ust. 1 i art. 116.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, sąd może odmówić powołania wskazanej osoby, jeżeli zachodzą uzasadnione przyczyny, w szczególności jeżeli jest oczywiste, że wskazana osoba nie daje rękojmi należytego wykonywania obowiązków.

3. Zmiana na wniosek dłużnika nadzorcy sądowego albo zarządcy powołanego na podstawie uchwały rady wierzycieli podjętej w trybie określonym w art. 133 ust. 2 jest niedopuszczalna.

Dłużnik

Art. 7 Prawa restrukturyzacyjnego

1. O ile ustawa nie stanowi inaczej, postępowanie restrukturyzacyjne wszczyna się na wniosek restrukturyzacyjny **złożony przez dłużnika**.
2. Przez wniosek restrukturyzacyjny należy rozumieć wniosek o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego oraz wniosek o zatwierdzenie układu przyjętego w postępowaniu o zatwierdzenie układu.

Art. 283 Prawa restrukturyzacyjnego

1. Wniosek o otwarciu postępowania sanacyjnego w stosunku do osoby prawnej wpisanej do Krajowego Rejestru Sądowego może zgłosić również kurator ustanowiony na podstawie art. 42 § 1 Kodeksu cywilnego.
2. Wniosek o otwarciu postępowania sanacyjnego w stosunku do niewypłacalnej osoby prawnej może zgłosić również jej wierzyciel osobisty.

Dłużnik - zdolność restrukturyzacyjna

Zdolność restrukturyzacyjną posiadają:

Art. 4 ust. 1 Prawa restrukturyzacyjnego

- 1) przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz.U. z 2018 r. poz. 1025, 1104, 1629, 2073 i 2244 oraz z 2019 r. poz. 80), zwanej dalej „Kodeksem cywilnym”;
- 2) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i spółki akcyjne nieprowadzące działalności gospodarczej;
- 3) wspólnicy osobowych spółek handlowych ponoszący odpowiedzialność za zobowiązania spółki bez ograniczenia całym swoim majątkiem;
- 4) wspólnicy spółki partnerskiej.

Dłużnik - zdolność restrukturyzacyjna

Zdolności restrukturyzacyjnej nie posiadają:

Art. 4 ust. 2 Prawa restrukturyzacyjnego

- 1) Skarb Państwa i jednostki samorządu terytorialnego;
- 2) banki krajowe;
- 3) Bank Gospodarstwa Krajowego;
- 4) oddziały banków zagranicznych;
- 5) spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe;
- 6) zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji;
- 8) fundusze inwestycyjne (...).

Dłużnik - zdolność restrukturyzacyjna

Art. 6 Prawa restrukturyzacyjnego

1. Postępowanie restrukturyzacyjne może być prowadzone wobec **dłużnika niewypłacalnego lub zagrożonego niewypłacalnością**.
2. Przez dłużnika niewypłacalnego należy rozumieć dłużnika niewypłacalnego w rozumieniu ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 2344, z późn. zm.), zwanej dalej „Prawem upadłościowym”.
3. Przez dłużnika zagrożonego niewypłacalnością należy rozumieć dłużnika, **którego sytuacja ekonomiczna wskazuje, że w niedługim czasie może stać się niewypłacalny**.

Art. 11 Prawa upadłościowego

1. Dłużnik jest niewypłacalny, **jeżeli utracił zdolność do wykonywania swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych**.
 - 1a. Domniemywa się, że dłużnik utracił zdolność do wykonywania swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych, **jeżeli opóźnienie w wykonaniu zobowiązań pieniężnych przekracza trzy miesiące**.
2. Dłużnik będący osobą prawną albo jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, jest niewypłacalny także wtedy, **gdy jego zobowiązania pieniężne przekraczają wartość jego majątku, a stan ten utrzymuje się przez okres przekraczający dwadzieścia cztery miesiące**.

Dłużnik - zarząd majątkiem

Art. 67 Prawa restrukturyzacyjnego

1. W postępowaniu restrukturyzacyjnym dłużnik sprawuje zarząd własny swoim majątkiem, chyba że został ustanowiony zarządca. Zarząd własny, w zakresie określonym w art. 39 ust. 1, dłużnik sprawuje pod nadzorem nadzorca sądowego.
2. Czynności prawne dokonane przez dłużnika dotyczące mienia, wobec którego dłużnik utracił prawo zarządu, są nieważne.
3. Spełnienie świadczenia do rąk dłużnika pozbawionego prawa zarządu, dokonane po obwieszczeniu o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego, nie zwalnia z obowiązku spełnienia świadczenia do rąk zarządcy, chyba że równowartość świadczenia wpłynęła do masy układowej albo sanacyjnej.
4. Jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej, do czynności, które podlegają ujawnieniu w księdze wieczystej i rejestrach, przepisy ust. 2 i 3 stosuje się.

Art. 39 Prawa restrukturyzacyjnego

1. Po powołaniu nadzorca sądowego dłużnik może dokonywać **czynności zwykłego zarządu**. Na dokonanie czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu wymagana jest zgoda nadzorca sądowego, chyba że ustawa przewiduje zezwolenie rady wierzycieli. Zgoda może zostać udzielona również po dokonaniu czynności w terminie trzydziestu dni od dnia jej dokonania. Czynność przekraczająca zakres zwykłego zarządu dokonana bez wymaganej zgody jest nieważna.
2. Przepisy art. 36 ust. 2 i 3 oraz art. 37 ust. 1 stosuje się odpowiednio.

Dłużnik - zarząd majątkiem

Art. 399 Prawa restrukturyzacyjnego Kto, będąc dłużnikiem lub osobą uprawnioną do reprezentowania dłużnika, dostarcza nadzorcy, zarządcy lub sędziemu-komisarzowi nieprawdziwych informacji w celu ich wykorzystania w postępowaniu restrukturyzacyjnym lub zataja przed nimi informacje mające istotne znaczenie dla przeprowadzenia postępowania restrukturyzacyjnego lub nie udostępnia posiadanych przez siebie danych lub dokumentów pozwalających na wykonanie obowiązku, o którym mowa w art. 56 ust. 1, 5 i 7 oraz art. 70 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych,

podlega karze pozbawienia wolności **do lat 3**.

Art. 400 Prawa restrukturyzacyjnego Kto, będąc dłużnikiem albo osobą uprawnioną do reprezentowania dłużnika, nie wydaje zarządcy ksiąg rachunkowych lub innych dokumentów dotyczących jego majątku,

podlega karze pozbawienia wolności **od 3 miesięcy do lat 5**.

Wierzyciele

Art. 65 Prawa restrukturyzacyjnego

1. Uczestnikami postępowania restrukturyzacyjnego są:

- 1)** dłużnik;
- 2)** wierzyciel osobisty dłużnika, któremu przysługuje wierzytelność bezsporna;
- 3)** wierzyciel osobisty dłużnika, któremu przysługuje wierzytelność sporna i który uprawdopodobnił swoją wierzytelność oraz został dopuszczony do udziału w sprawie przez sędziego-komisarza.

2. Przez wierzyciela należy rozumieć osobę uprawnioną do żądania od dłużnika świadczenia.

(...)

Wierzyciele - rada wierzycieli

Art. 121 Prawa restrukturyzacyjnego

1. Radę wierzycieli ustanawia oraz powołuje i odwołuje jej członków sędzia-komisarz z urzędu, o ile uzna to za potrzebne, albo na wniosek.
2. Sędzia-komisarz niezwłocznie, nie później niż w terminie tygodnia, ustanawia radę wierzycieli na wniosek **dłużnika**, co najmniej **trzech wierzycieli** lub **wierzyciela albo wierzycieli mających łącznie co najmniej piątą część sumy wierzytelności**, z wyłączeniem wierzycieli określonych w art. 80 ust. 3, art. 109 ust. 1 i art. 116. (...)

Art. 122 Prawa restrukturyzacyjnego

1. Rada wierzycieli składa się z pięciu członków oraz dwóch zastępców powoływanych spośród wierzycieli dłużnika będących uczestnikami postępowania.
2. Rada wierzycieli może składać się z trzech członków, jeżeli liczba wierzycieli dłużnika będących uczestnikami postępowania jest mniejsza niż siedem.
3. Do zastępcy członka rady wierzycieli przepisy dotyczące członka rady wierzycieli stosuje się odpowiednio.
4. Zastępca członka rady wierzycieli może uczestniczyć w posiedzeniach rady wierzycieli. Głosuje on nad uchwałą w przypadku nieobecności któregokolwiek z członków rady wierzycieli. Zamiast nieobecnego członka rady wierzycieli w pierwszej kolejności głosuje zastępca wymieniony na pierwszym miejscu w sentencji postanowienia sędziego-komisarza o powołaniu, jeżeli jest obecny na posiedzeniu.

Wierzyciele - rada wierzycieli

Art. 130 Prawa restrukturyzacyjnego

1. Rada wierzycieli na pierwszym posiedzeniu przyjmuje regulamin, który określa w szczególności tryb posiedzeń, sposób zawiadamiania członków rady o posiedzeniu, sposób zbierania głosów i zasady współpracy rady z nadzorcą sądowym albo zarządcą oraz dłużnikiem, w tym sposób składania wniosków do rady.
2. Rada wierzycieli na pierwszym posiedzeniu wybiera spośród swoich członków przewodniczącego rady.

Art. 134 Prawa restrukturyzacyjnego

1. Posiedzenie rady wierzycieli zwołuje przewodniczący rady, zawiadamiając członków i zastępców o terminie, miejscu i przedmiocie posiedzenia. Pierwsze posiedzenie rady zwołuje nadzorca sądowy albo zarządca niezwłocznie po powołaniu rady.
2. Posiedzeniu rady wierzycieli przewodniczy przewodniczący rady, chyba że regulamin stanowi inaczej.
3. Posiedzenie rady wierzycieli może zwołać również sędzia-komisarz, który przewodniczy posiedzeniu.

Wierzyciele - rada wierzycieli

Art. 129 Prawa restrukturyzacyjnego

1. Zezwolenia rady wierzycieli pod rygorem nieważności wymagają następujące czynności dłużnika albo zarządcy:
 - 1) obciążenie składników masy układowej lub sanacyjnej hipoteką, zastawem, zastawem rejestrowym lub hipoteką morską w celu zabezpieczenia wierzytelności nieobjętej układem;
 - 2) przeniesienie własności rzeczy lub prawa na zabezpieczenie wierzytelności nieobjętej układem;
 - 3) obciążenie składników masy układowej lub sanacyjnej innymi prawami;
 - 4) zaciąganie kredytów lub pożyczek;
 - 5) zawarcie umowy dzierżawy przedsiębiorstwa dłużnika lub jego zorganizowanej części lub innej podobnej umowy.
2. Zezwolenia rady wierzycieli pod rygorem nieważności wymaga również sprzedaż przez dłużnika **nieruchomości lub innych składników majątku o wartości powyżej 500 000 zł. (...)**

Wierzyciele - zgromadzenie wierzycieli

Art. 104 Prawa restrukturyzacyjnego

Zgromadzenie wierzycieli zwołuje sędzia-komisarz w:

- 1) celu głosowania nad układem;
- 2) przypadku, gdy rada wierzycieli podejmie uchwałę o zwołaniu zgromadzenia;
- 3) przypadku, gdy uzna to za potrzebne.

Wierzyciele - zgromadzenie wierzycieli

Art. 105 Prawa restrukturyzacyjnego

1. Zgromadzenie wierzycieli zwołuje się przez obwieszczenie, w którym określa się termin, miejsce i przedmiot obrad oraz sposób głosowania.
2. Obwieszczenia dokonuje się **co najmniej na dwa tygodnie przed terminem zgromadzenia wierzycieli.**
3. Na termin zgromadzenia wierzycieli wzywa się dłużnika, nadzorcę sądowego albo zarządcę. Ich niestawiennictwo, chociażby usprawiedliwione, nie stanowi przeszkody do odbycia zgromadzenia.
4. W przypadku odroczenia zgromadzenia wierzycieli, sędzia-komisarz podaje obecnym do wiadomości nowy termin i miejsce zgromadzenia. W takim przypadku nie dokonuje się ponownego obwieszczenia. Oddany poprzednio głos wierzyciela, który nie stawiał się na odroczonym zgromadzeniu wierzycieli, zachowuje moc i jest uwzględniany przy obliczaniu wyników głosowania, jeżeli na tym zgromadzeniu poddane pod głosowanie są te same uchwały lub uchwały korzystniejsze dla wierzycieli.

Wierzyciele - zgromadzenie wierzycieli

Art. 107 Prawa restrukturyzacyjnego

1. Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, na zgromadzeniu wierzycieli prawo głosu mają wierzyciele, których wierzytelności zostały umieszczone w zatwierdzonym spisie wierzytelności, oraz wierzyciele, którzy stawiają się na zgromadzeniu wierzycieli i przedłożą sędziemu-komisarzowi tytuł egzekucyjny stwierdzający ich wierzytelność.
2. Wierzyciele głosują sumą wierzytelności umieszczoną w zatwierdzonym spisie wierzytelności lub tytule egzekucyjnym.
3. Sędzia-komisarz może na wniosek wierzyciela i po wysłuchaniu dłużnika dopuścić do udziału w zgromadzeniu wierzycieli wierzyciela, którego wierzytelność jest uzależniona od warunku zawieszającego lub jest sporna i została uprawdopodobniona. Sumę, według której oblicza się głos tego wierzyciela, sędzia-komisarz oznacza stosownie do okoliczności.

Literatura

- System prawa handlowego, tom 6, Prawo restrukturyzacyjne i upadłościowe, 2016.
- P. Zimmerman, Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz. Wyd. 5, Warszawa 2018

Zakres kolokwium

Ustawa z dnia 15 maja 2015 r. - Prawo restrukturyzacyjne

- art. 3-4, 11-13, 14-22, 23-30, 65-67, 104-107, 121-134, 283.